

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀθῆναι, τῆ 15 Δεκεμβρίου 1899.

ΑΡΙΘ. 21—22.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ

Η ΒΗΘΛΕΕΜ

(Μετάφρασις Ἑμμ. Ροῦδου).

Ἡ Βηθλεέμ, ὅπερ σημαίνει ἑβραϊστὶ οἶκος τοῦ ἄρτου, ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἀβραάμ, ὠνομάσθη δὲ βραδύτερον καὶ Ἐφράτα (πολύκαρπος) ἀπὸ τῆς συζύγου τοῦ Καλέβ, ἵνα διακρίνηται ἀπὸ ἄλλης τινὸς ἐν τῇ φυλῇ Ζαβουλὼν ὁμωνύμου πόλεως. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀνηκούσῃ τῇ φυλῇ Ἰούδα, ἐγεννήθη καὶ ἔνεμε παῖς ὢν τὰ ποίμνια ὁ Δαυὶδ· διὸ ἡ Βηθλεέμ ὀνομάζεται ἐνίοτε καὶ πόλις τοῦ Δαυὶδ. Ἀβισσάν, ὁ ἕβδομος τοῦ Ἰσραὴλ κριτῆς, ὁ Ἐλιμελέχ, Ἀβέδ, Ἰεσσὲ καὶ Βοδζ ἐγεννήθησαν ὡς καὶ ὁ Δαυὶδ ἐν Βηθλεέμ· ὁ δὲ Ἅγ. Ματθίας ἠτύχησε νὰ γεννηθῆ καὶ οὗτος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐν ἣ εἶδε τὸ φῶς ὁ Μεσσίας.

Οἱ πρῶτοι πιστοὶ εἶχον ἀνεγείρει μικρὸν ἐπὶ τῆς φάτνης τοῦ Σωτῆρος βωμὸν, ὃν κατεδάφισα ὁ Ἀδριανὸς ἀντεκατέστησε δὲ ἀγάλματος τοῦ Ἀδωνιδος, ἀλλ' ἡ Ἑλένη κρημνίσασα τὸ εἶδωλον ἤγειρε ἐκεῖ νάον, ὃν ἐκαλλώπισαν κατὰ καιροῦς οἱ μετὰ ταῦτα χριστιανοὶ ἡγεμόνες. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ὁ Ἅγ. Ἰερώνυμος ἀπεσύρθη εἰς Βηθλεέμ. Ἡ πόλις αὕτη κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ὑπέπεσε καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀπίστων, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν οὕσα ἀντικείμενον σεβασμοῦ τοῖς προσκυνηταῖς, φρουρουμένη ἀπὸ ἐπτὰ ἡδὴ αἰῶνων ὑπὸ ἀγίων μοναχῶν, ἀφοσιουμένων εἰς διηνεκὲς ἐν αὐτῇ μαρτύριον. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν καθ' ἡμᾶς Βηθλεέμ, τὸ ἔδαφος αὐτῆς, τὰ προϊόντα καὶ τοὺς κατοίκους δύναται νὰ συμβουλευθῆ τὸν Κ. Βολνένη· ἐγὼ δὲ περιορίζομαι παρατηρῶν ὅτι ἡ κοιλὰς αὕτη δέν μοι ἐφάνη τόσφ γόνιμος, ὡς περιγράφουσιν οἱ περιηγηταί. Ἀλλὰ ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν οἱ εὐφωρότεροι ἄγροὶ ἐκχεροῦνται ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν.

Τῇ ἐπιούσῃ ἅμα τῇ αὐγῇ ἠρξάμην ἐπιθεωρῶν τὰ ἐν Βηθλεέμ μνημεῖα, ἅτινά εἰσι τόσφ ἐπίσημα, ὥστε κρίνω εὐλογον νὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν, εἰ καὶ περιεγράψαν ἤδη πολλάκις.

Ἡ ἐν Βηθλεέμ Μονῆ συγκοινωνεῖ τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐλῆς περιπεφραγμένης δι' ὑψηλῶν τοίχων, ἣν διαβάντες εἰσῆλθομεν εἰς τὸν νάον διὰ πλαγίας τινὸς θυρίδος. Ὁ νάος οὗτος εἶναι ἀναντιβόητως ἀρχαιότατος· καίπερ δὲ καταστραφεὶς καὶ ἀνασκευασθεὶς πολλάκις, διατηρεῖ ὅμως πολλὰ ἴχνη τῆς ἐλληνικῆς

καταγωγῆς. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι σταυροειδές, ὁ δὲ μακρὸς πρόναος ἦ, ἂν θέλη τις, ὁ ποῦς τοῦ σταυροῦ, κοσμεῖται διὰ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ κορινθιακῶν κίωνων, σχηματιζόντων τέσσαρας κιονοστιχίας. Οἱ κίονες οὗτοι ἔχουσι διάμετρον δύο ποδῶν καὶ ἕξ δακτύλων παρὰ τὴν βάσιν, ὕψος δὲ δεκαοκτὼ ποδῶν, συμπεριλαμβανομένων τοῦ ὑποβάθρου καὶ κιονοκράνου. Στερουμένου δὲ ἤδη θόλου τοῦ πρόναου τούτου οἱ κίονες ὑποστηρίζουσι ξυλίνην τινὰ κορωνίδα, ἀναπληροῦσαν τὸ ἐπιστύλιον καὶ ὀλόκληρον τὸν θριγκόν. Περίτρητος δὲ ὄροφῃ ὑψοῦται θολοειδῶς ὑπεράνω τῶν τοίχων, ὡς εἰ ἔμελλε νὰ ὑποστηρίξῃ στέγην καταπεσοῦσαν ἢ μᾶλλον μηδέπω τελειωθείσαν· ἠπατήθησαν δὲ οἱ ἰσχυρισθέντες ὅτι ἡ ὄροφῃ αὕτη εἶναι κεδρίνη. Ἡ ἐκκλησία λαμβάνει τὸ φῶς ἀπὸ μεγάλων παραθύρων, οἱ δὲ τοῖχοι ἐκοσμοῦντο ποτε μωσαϊκοῖς καὶ ῥητοῖς τοῦ Εὐαγγελίου, γεγραμμένοις δι' ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν χαρακτήρων, ὢν ὀλίγα μένουσιν ἴχνη· ἀλλὰ τὰς πλείστας τῶν ἐπιγραφῶν τούτων διετήρησεν ἡμῖν ὁ Κερέςμιος, ὃν μέμφεται πικρῶς ὁ Ἀββᾶς Μαρίτης ὡς ἀπατηθῆντα περὶ χρονολογίαν τινὰ, μὴ ἀναλογισάμενος, φαινεται, ὅτι καὶ ὁ σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων δύναται ν' ἀπατηθῆ, ὁ δὲ ἀγροίκως καὶ ἀνεπεικῶς ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ μεμψόμενος ἐπιδεικνύει οἴησιν μᾶλλον ἢ σοφίαν.

Τὰ μωσαϊκὰ ταῦτα καθὼς καὶ τινες ξύλινοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰκόνες εἰσὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαι τῇ ἱστορίᾳ τῶν τεχνῶν· παριστῶσι δὲ αἱ πλείσται ὁμοιώματα ἀγίων κατὰ μέτωπον, ὄρθια, ἀκαμπῆ, ἀνευσκιάς ἢ ζωηρότητος, οὐχ' ἤττον ὅμως μεγαλοπρεπῆ καὶ σοβαρά. Περιεργαζόμενος τὰς εἰκόνας ταύτας ἀνεμιμνησκόμεν τοῦ σεβασμίου Κ. Δαγινκούρτου, ἐκπονοῦντος τότε ἐν Ῥώμῃ τὴν κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς.

Ὁ πρόναος, ὃν ἀνωτέρω περιέγραψα, ἀνήκει τοῖς χριστιανοῖς Ἀρμενίοις, χωρίζεται δὲ διὰ τοίχου ἀπὸ τῶν τριῶν ἄλλων τοῦ σταυροῦ βραχιόνων, ὥστε ἡ ἐκκλησία στερεῖται ἤδη ἐνότητος. Ἰπερβάς τὸν τοῖχον τοῦτον εὐρίσκεται τις ἀπέναντι τοῦ χοροῦ, ὑψομένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων, ἐν ᾧ βλέπει θυσιαστήριον καθιερωμένον τοῖς Μάγοις καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μαρμάρινον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀστέρρα, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν κεῖται ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ σημείου, ἐνθα ἐστάθη ὁδηγῆσας τοὺς τρεῖς μάγους θαυματουργὸς ἀστήρ. Ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ Σωτῆρ, κεῖται ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ μαρμαρίνου τούτου ἀστέρος ἐν τῇ ὑπογείῳ ἐκκλησίᾳ τῆς Φάτνης, περὶ ἧς ὁσονόπω ὁ λόγος. Τὸ θυσιαστήριον τοῦτο τῶν μάγων ἀνήκει τοῖς Ἑλλησι καθὼς

καὶ οἱ λοιποὶ δύο πρόναοι, οἵτινες ὅμως εἰσὶ κενοὶ καὶ ἄνευ βωμῶν.

Ἐκατέρωθεν τοῦ χοροῦ ὑπάρχουσι δύο κοχλιοειδεῖς κλίμακες ἐκ δεκατεσσάρων ἐκάστη βαθμιδῶν, δι' ὧν καταβαίνει τις εἰς τὴν ὑπόγειον ἐκκλησίαν, κειμένην, ὡς ἤδη εἶπον, ὑποκάτω τοῦ χοροῦ καὶ οὖσαν ὁ ἀείσεπτος τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, εἰς ὃν πρὶν καταβῶ μοι ἐνεχείρησεν ὁ Ἡγούμενος λαμπάδα, ἀπευθύνων καὶ σύντομόν τινα παραίνεσιν. Τὸ σχῆμα τοῦ ἁγίου τούτου σπηλαίου δὲν εἶναι κανονικόν· καθότι διαλαμβάνει ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ τὸν τε σταῦλον καὶ τὴν φάτνην· ἔχει δὲ τριακονταεπτὰ καὶ ἡμίσεως ποδῶν μῆκος, ἔνδεκα καὶ τριῶν δακτύλων πλάτος καὶ ἑννέα ὕψος· αἱ δὲ πλευραὶ τοῦ βράχου, ἐν ᾧ εἶναι λελατομημένον, εἰσὶν ὡς καὶ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ κεκαλυμμένα πολυτιμῶ μαρμάρῳ. Οἱ καλλωπισμοὶ οὗτοι ἐγένοντο, λέγουσιν, ὑπὸ τῆς Ἁγ. Ἐλένης. Ἡ ὑπόγειος αὕτη ἐκκλησία, οὐδαμῶθεν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δεχομένη, φωτίζεται ὑπὸ τριάκοντα δύο λυχνιῶν, ὁωθηθεισῶν ὑπὸ διαφόρων χριστιανῶν ἡγεμόνων. Πρὸς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου κεῖται πρὸς ἀνατολὰς ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔτεκεν ἡ Παρθένος τὸν Αὐτρωτὴν τῶν ἀνθρώπων, σημεϊούμενος διὰ λευκῆς μαρμαρίνης πλακῆς, πεποικιλμένης ἰάσπιδι καὶ κυκλουμένης δι' ἀργυρᾶς ἀκτινοειδοῦς στεφάνης, περὶ ἣν ἀναγιγνώσκει τις τὰς ἀκολουθούσας λέξεις.

HIC DE VIRGINE MARIA

JESUS CHRISTUS NATUS EST.

Μαρμαρίνη τράπεζα, χρησιμεύουσα ὡς θυσιαστήριον προσερείδεται τῷ βράχῳ, ὑψομένη ὑπεράνω τοῦ τόπου, ἔνθα εἶδε τὸ φῶς ὁ Μεσσίας, καὶ φωτιζομένη ὑπὸ τριῶν λυχνιῶν, ὧν ἡ καλλίστη ἐπέμφθη ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ Π'.

Ἐπτὰ βήματα πορρωτέρω πρὸς νότον, ὑπερῶς τὴν εἰσοδὸν μιᾶς τῶν εἰς τὴν ἄνω ἐκκλησίαν ἀγούσων κλιμάκων, εὐρίσκει τις τὴν φάτνην, εἰς ἣν, κειμένην χαμηλότερα, καταβαίνει διὰ δύο βαθμιδῶν. Τμήμα μαρμάρου, ὑψοῦμενον ἕνα πόδα ὑπεράνω τοῦ ἔδαφους καὶ λελαξευμένον ἐν σχήματι λίχνου ἐμφαίνει τὸν τόπον, ἔνθα κατετέθη ἐπὶ ἀχύρων ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν.

«Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, εἰς πόλειω Ναζαρέτ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν νοῖκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ.

» Ἀπογράψασθαι σὺν Μαριάμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὖση ἐγκύῳ.

» Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

» Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἔσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.»

Δύο βήματα πορρωτέρω ὑψοῦται θυσιαστήριον ἐπὶ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐκάθητο ἡ Μαριάμ, ὅτε προσέφερε τὸ τέκνον τοῖς προσκυνοῦσι μάγοις.

» Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ

» μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες.

» Ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; » εἶδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ » ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.....

» Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθῶν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

» Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

» Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα χρυσόν, καὶ λίθον, καὶ σμύρναν.»

Οὐδὲν ὑπάρχει χαριέστερον ἢ σεπτότερον τῆς ὑπογείου ταύτης ἐκκλησίας, κεκοσμημένης δι' ἰταλικῶν καὶ ἰσπανικῶν εἰκόνων, ἐν αἷς παριστῶνται τὰ ἐν τοῖς τόποις τούτοις μυστήρια. Ἐκεῖ βλέπει τις ἐξεικονισμένας Παρθένους καὶ Βρέφη κατὰ μίμησιν τοῦ Ῥαφαήλου, Εὐαγγελισμοὺς, Μάγων προσκυνήσεις, τὴν Ἐλευσιν τῶν Ποιμένων καὶ πάντα τὰ καταπληκτικά, συνάμα δὲ καὶ ἀφελῆ τοῦ Χριστιανισμοῦ θαυματουργήματα. Τὰ συνήθη τῆς φάτνης περικαλύμματά εἰσιν ἐκ κυανοῦ μεταξίνου ὑφάσματος πεποικιλμένου ἀργύρῳ.

Ὁ λίθον καίει ἀκαταπαύστως πρὸ τῆς κοιλίας τοῦ Σωτῆρος· ἤκουσα δὲ καὶ ὄργανον, κρούστος ἐντέχνως τὰς γλυκυτέρας καὶ κατανυκτικώτερας ἰταλικὰς μελωδίας. Ἡ ἄρμονία αὕτη γοητεύει τὸν χριστιανὸν Ἀράβη, ὅστις καταλίπων τὰς νεμομένας καμήλους, προσέρχεται ὡς οἱ πάλαι ἐν Βηθλεὲμ ποιμένες, ἵνα γονυπετήσῃ ἐμπροσθεν τῆς φάτνης τοῦ Σωτῆρος. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς εἶδον τὸν κάτοικον τοῦτον τῆς ἐρήμου μεταλαμβάνοντα τῶν μυστηρίων παρὰ τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν Μάγων μετ' εὐσεβείας καὶ κατανύξεως, ἀγνώστων τοῖς ἐν τῇ Δύσει χριστιανοῖς. Οὐδεὶς ἐν τῇ οἰκουμένη τόπος, λέγει ὁ » Πάτερ Νερέ, καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εὐσεβέστερον.... «Οἱ πανταχόθεν συρρέοντες προσκυνηταί. »... αἱ δημόσια εὐχαί, αἱ μετάνοια... καὶ αὐτὰ » δὲ τὰ ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν βασιλέων πεμπόμενα πολυτελῆ δῶρα.... προσενοοσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐντύπωσιν, ἣν δὲν δύναται τις διὰ λόγων νὰ ἐκφράσῃ.»

Παρατηρητέον προσέτι ὅτι ἡ ἀντίθεσις καθιστᾷ ἔτι μείζω τὴν ἐκ τοῦ ἁγίου τούτου σπηλαίου ἐντύπωσιν· καθότι ἐξερχόμενός τις τῆς ὑπογείου ταύτης ἐκκλησίας, ἐν ἣ εὖρε τὴν πολυτέλειαν, τὰς τέχνας καὶ τὴν θρησκείαν τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν συνηνωμένας, εὐρίσκειται αἴφνης ἐν ἀγρίᾳ ἐρήμῳ, ἐν μέσῳ καταβρέουσῶν καλυθῶν, οἰκουμένων ὑπὸ ἡμιγύμνων ἀγρίων καὶ ἀπίστων Μωαμεθανῶν. Ἡ ἀγρία αὕτη γῆ, ἐν ἣ τὸσαῦτα ἐτετέθησαν θαυματουργήματα, μὴ τολμῶσα πλέον νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν αὐτῆς κρούπει ἐν τοῖς μυχοῖς τὰς ἀναμνήσεις τῆς πάλαι δόξης.

Ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τῆς Γεννήσεως κατέβημεν εἰς τὸν ὑπόγειον ναῖσκον, ἔνθα ἐτάφησαν κατὰ τὴν

παράδοσιν οί υπό τοῦ Ἡρώδου σφαγέντες ἀθῶοι « Ἡ-
» ρώδης ἀποστείλας ἀνείλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς
» ἐν Βηθλεέμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄρειοις αὐτῆς, ἀπὸ διε-
» τοῦς καὶ κατωτέρω. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν ὑπὸ
» τοῦ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος. « Φωνὴ ἐν
» Ραμαῖ ἠκούσθη καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς. »

Ἀπὸ τοῦ γαισκού τῶν ἀθῶων μετέβημεν εἰς τὸ
σπήλαιον τοῦ Ἀγ. Ἱερωνύμου, ἔνθα φαίνεται ὁ τά-
φος τοῦ πατρὸς τούτου τῆς ἐκκλησίας, ὁ τοῦ Ἀγ.
Εὐσεβίου καὶ τὰ μνήματα τῆς Ἀγ. Παυλίνης καὶ
Ἀγ. Εὐστοχίας.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς ἀγίοις τόποις εἰκό-
νων, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἄχρι τοῦδε περιέγραψε, παρε-
τήρησα τινὰς, ἀναμιμνησκούσας τὰ ἀριστουργή-
ματα τοῦ θεοπνεύστου Μουρίλλου· παράδοξον δὲ
ἤθελεν εἶναι, ἂν ἀνευρίσκετο ἄγνωστόν τι τοῦ με-
γάλου τούτου ζωγράφου ἀριστοτέχνημα παρὰ τὴν
φάντην ἢ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Μοῆν ἐπῆλθον τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς ἀπὸ τοῦ δώματος αὐτῆς οἱ κύκλω ἀγροί. Ἡ
Βηθλεέμ ἐπικάθηται μικρῷ λοφίσκῳ, ὑψουμένη ἐν
μέσῳ μακρᾶς κοιλάδος, ἣτις ἐκτείνεται ἀπ' ἀνατολῶν
πρὸς δυσμᾶς.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

III

Οἱ ὑπὸ τὸν Φραγκικὸν ζυγὸν διατελοῦντες Ἕλληνας
οὐδέποτε ἔπαυσαν ἀγαπῶντες τὴν πατρίδα των καὶ τρέ-
φοντες τὰ ἱερώτερα αἰσθήματα ὑπὲρ αὐτῆς. Οἱ ἐν τῷ
Φραγκικῷ στρατῷ μάλιστα ὑπηρετοῦντες πολλὰς εἰς τοὺς
ὁμοεθνεῖς των προσέφερον ἐκδουλεύσεις.

Ὁ πατὴρ τῆς Ζαίρας Ἕλληνας, ὑπηρετῶν ὡς ἀξιω-
ματικὸς ἐν τῷ Φραγκικῷ στρατῷ, πολλάκις ἐν τῷ πύργῳ
αὐτοῦ ἐφιλοζήνησεν Ἕλληνας, θανασίμους ἐχθροὺς τῶν
Φράγκων. Μεταξὺ τούτων τῶν καταδιωκομένων ἀμειλί-
κτως ὑπὸ τῶν Φράγκων ἦτο καὶ εἰς νεανίας εἰκοσιπεν-
ταετῆς μῖς τῶν ὀνομαστωτέρων οἰκογενειῶν τῆς νήσου
πρὸς ἣν ἄλλοτε ὁ πατὴρ τῆς Ζαίρας διέκειτο φιλικώτατα
καὶ πρὸς τὸν νέον τοῦτον, ὅστις ἦτο ὁ μόνος ἐναπολει-
πόμενος γόνος τῆς οἰκογενείας του, ἔτρεφε βαθεῖαν ἐκ-
τίμησιν καὶ δικαίως, διότι καίτοι οὗτος ἦτο ἀποκεκη-
ρυγμένος παρὰ τῶν Φράγκων, εἶχεν ἐκδικηθῆ ἀρκούντως
τὴν τυραννομένην αὐτοῦ πατρίδα, τὸ δὲ ὄνομά του
ἐπροξένει τρόμον εἰς τοὺς Φράγκους.

Ὁ νέος οὗτος ἦτο γνωστὸς μόνον ὑπὸ τὸ πειρατικὸν
αὐτοῦ ὄνομα Κρητικὸς, διότι ἔφερε στολὴν Κρητὸς καὶ
ἦτο ἀρχηγὸς πειρατῶν Κρητῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας, μόλις δεκαεξαετῆς ἔφυγεν ἀπὸ
τὴν πατρίδα του Νάξον καὶ συνηνώθη μετὰ πειρατῶν
καὶ ἐκτοτε προσεπάθει νὰ κορέσῃ τὸ κατὰ τῶν Φράγκων
μῖσός του καὶ νὰ ἐκδικηθῆ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐξολοθρευθεῖ-
σαν οἰκογένειάν του.

Εἰκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀνεκηρύχθη ἀρχηγὸς ὑπὸ τῶν
συντρόφων του διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπι-
δείξει κατὰ τὰς συχνὰς συγχρούσεις πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς
καὶ τὴν στρατηγικότητά του, σώσας τοὺς συντρόφους

του πολλάκις ἀπὸ βεβαίου κινδύνου, τέλος διὰ τὰς γνώ-
σεις του καὶ τὰς ἀρετάς του.

Γνωστὸς εἰς τοὺς πλείστους ἐγκρίτους Ἕλληνας συμ-
πατριώτας του, χάριν τοῦ ἐνδόξου ὀνόματός του, ἐτύγ-
χανε πάσης ὑποστηρίξεως παρ' αὐτῶν ἐν ὧραις ἀτυχη-
μάτων καὶ δυσπραγίας. Τὸ ἐπώνυμόν του τὸ πειρα-
τικὸν Κρητικὸς ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ἦτο γνωστότα-
τον ἐκπολλῶν θριάμβων κατὰ τῶν Ἑνετῶν καὶ Τούρκων.

Ὁ Κρητικὸς οὗτος ὁ τρομερὸς πειρατὴς τοῦ ὁποίου
τὸ καθ' αὐτὸ ὄνομα ἦτο Ἀλέξανδρος, ἦτο παραστήμα-
τος ἐπιβλητικοῦ, με ἀνάστημα ὑψηλόν, ὀφθαλμοὺς καστα-
νοὺς σπινθηροβολουῦντας, καστανήν κόμην καὶ ξανθὸν λε-
πτὸν μύστακα. Ὅλος νεῦρα καὶ δύναμις. Ἐξήσκημένος
παίδισθεν εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὀπλων, ἀνατραφεὶς ἐν τῷ
μέσῳ μυρίων περιπετειῶν, μυρίων κινδύνων καὶ σκληραγω-
γιῶν, ἦτο ἀθλητικώτατος. Ἐφαίνετο ἀνώτερος τῶν γηί-
νων παθῶν. Ἡ σοβαρὰ του ὄψις καὶ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ
μέτωπον ἐπρόδιδον μεγάλην ψυχὴν, διάνοιαν ἀφωσιωμέ-
νην εἰς ἰδεώδη, εὐγενῆ προορισμόν. Ἐπολέμει πρῶτος
μεταξὺ τῶν συντρόφων του καὶ ἦτο αὐτὸς τὸ ὑπόδειγμα
τῆς ἀνδρείας. Καίτοι νεώτατος, ἦτο ἀρχηγὸς καὶ διδά-
σκαλος πολλῶν μεσηλικῶν καὶ ἐζήτει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς
τούτους τὸ δίκαιον μῖσος κατὰ τῶν κατακτητῶν τῆς
πατρίδος των. Ἐφαίνετο δὲ ὅτι δὲν ἐγνώριζεν εἰσέτι τὴν
γυναῖκα.

Πόσαι καὶ πόσαι καλλοναὶ δὲν εἶχον περιέλθει εἰς
χεῖράς του; Πόσα ὄργια οἱ σύντροφοί του διέπραττον;
Αὐτὸς ὑπέρτερος των δὲν κατήρχετο μέχρις αὐτῶν
τῶν κτηνώδων. Διὰ τοῦτο ἐκίνει ἐπὶ μᾶλλον τὸν θυ-
μασμόν τῶν συντρόφων του.

Ἠγάπα τὴν μονότητά. Ἐσυναναστρέφετο με τοὺς
πειρατὰς καὶ ἤρχετο εἰς ἐκτενεῖς μετ' αὐτῶν οὐιλίας,
ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποφασίσῃ περὶ τίνος μεγάλου ἐπιχει-
ρήματος, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποφασίσωσι περὶ τοῦ σχε-
διοῦ τῆς ἀναμενομένης αὐτοὺς μάχης. Οὐχ ἦττον δὲν
ἐξακροχίζετο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν συντρόφων του ὡς
ὑπερήφανος καὶ ἰδιοτρόπος ἐγωϊστῆς. Ἐγνώριζε κάλ-
λιστα νὰ δευθῆν καὶ νὰ ὑποτάσῃ τὰ χυδαῖα ἐκεῖνα
πνεύμακα, τῶν ὁποίων κυρία ἀπόλαυσις ἦτο ἡ νίκη καὶ
τὰ λάφυρα, ἢ ἀνυπότακτος, κτηνώδης, αὐτῶν ζῶν.

Ὡς εἶπομεν προηγουμένως ὁ Κρητικὸς ἠγαπᾶτο
καὶ ἐξετιμᾶτο ὑπὸ πολλῶν ἑλληνικῶν οἰκῶν. Πολλάκις
εἰσῆρχετο κρυπτόμενος ὑπὸ ψευδώνυμον καὶ μετρηφισ-
κόμενος εἰς τὰς πόλεις κ' ἐνδιδαιτᾶτο εἰς οἶκους φιλικούς
κ' ἐκείθεν παρηκούθει τὰς βλέψεις τῶν κυριάρχων
Φράγκων. Καὶ ἀκριβῶς ὁ ἔρωσ αὐτοῦ πρὸς τὴν Ζαίραν
χρεωστεῖται εἰς μακρὰν αὐτοῦ διαμονὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ-
τῆς. Κρυπτόμενος ὑπὸ τὸ ἔνδυμα χωρικοῦ εἶχε γνωρί-
σῃ τὴν ὠραίαν ἐκείνην κόρην καὶ μετὰ μεγάλης θλίψεως
ἐγένετο μάρτυς πολλάκις τῶν ἐρωτικῶν πολιορκιῶν τῆς
Ζαίρας ὑπὸ τῶν καὶ τῶν εὐγενῶν σπαθοφόρων Φράγ-
κων. Καὶ μόνον ὅταν τῷ ἐδόθη εὐκαιρία εἰς τοὺς προ-
κηρυχθέντας τότε ἵππικούς ἀγῶνας νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἰκα-
νότητά του καὶ νὰ ἀνακηρυχθῆ νικητῆς, τότε μόνον ἐ-
τόλμησε νὰ ἐκμυστηρευθῆ τὴν λατρείαν του πρὸς ἐκεῖ-
νην καὶ νὰ τὴν κατακτήσῃ ἐξ ὀλοκλήρου, χωρὶς ποτὲ κα-
νεῖς νὰ μαντεύσῃ ἢ νὰ ὑποπτευθῆ τοῦτο.

Κυρία θρησκεία τῆς Ζαίρας καὶ τοῦ πειρατοῦ ἦτο ὁ
ἔρωσ. Ἀλλὰ μήπως ὁ ἔρωσ δὲν εἶνε καὶ οὗτος θρησκεία
ὅταν εἶνε πιστός, ἀληθής; Αὕτη ἡ πρόσφασις τῶν ἐπι-
δερμίδων, ὡς θὰ ἔλεγεν ὕλιστής τις, ἡ ἔνωσις τῶν ψυ-
χῶν, ἡ πλάνη δύο διανοιῶν, αὕτη ἡ θεία ἀποστολή, ὁ
νόμος τῆς φύσεως, ὁ ἔρωσ, εἶνε μέγας, αἰώνιος, ὅταν
γνωρίζῃ νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν του καὶ καθιερόνῃ εἰς

αὐτὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν. Τότε οὗτος ὁ ἔρωσ, ἡ μα-
νία, ἡ πλάνη, πρᾶγμα ἀείποτε γλυκύ, ἔχει τὴν ἀξίωσιν
νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ προτίμησιν μεταξύ αὐτοῦ
καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου. Τότε ἀποβαίνει αἰώνιος καὶ τὰ
δεσμά του οὔτε αὐτὸς ὁ θάνατος ἴσως δύναται νὰ διαρ-
ρήξῃ. Τότε εἶνε ἀληθής, ἄπειρος. Εἶνε μυστήριον πλέον
ἀνερμήνευτον. Οὐδεὶς ὀρισμὸς δύναται νὰ τῷ ἀποδοθῇ.

Τοιοῦτος ἔρωσ ἐφλεγε τὰς καρδίας τῆς Ζαΐρας καὶ
τοῦ Ἀλεξάνδρου. Αἱ ψυχαὶ των ἐνηγκαλισμέναι ἐπλα-
νῶντο εἰς πέλαικος ἡδονῶν. Κόρος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπέλ-
θῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν των, διότι ἔζων κωχωρισμένοι καὶ
ὁ ἔρωσ των ἦτο μυστικός. Τὸν ἐγνώριζον μόνον αὐτοί, ὁ
Θεὸς καὶ τὰ ἄστρα. Ὁ ἔρωσ των ἦτο ἀστήρ ἀνατέλλων
καὶ δύων, καὶ τοῦ ὁποίου ἀνατολὴ μὲν ἦτο ἐκάστη αὐ-
τῶν συνάντησις καὶ δύσις ἕκαστος αὐτῶν ἀποχωρισμός.

IV

Ἡ πρωϊνὴ ὁμίχλη ἀποκρύπτει τὴν μικρὰν καὶ βρα-
χῶδη νῆσον τῶν πειρατῶν. Ἐκεῖ δὲν ἀντηχεῖ τὸ ἄσμα
τῶν πτηνῶν χαιρετίζον τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ
ἡλίου. Ἐκεῖ οὔτε ἄνθος οὔτε χόρτον σχεδὸν φύεται,
ἐκτὸς ὀλίγων σχοίνων ἐπὶ τῶν ρωγμῶν ἀποκρήμων βρά-
χων. Ἡ πειρατικὴ αὕτη νῆσος εἶνε ἀγρία, ὅπως οἱ αἰ-
μοχαρεῖς αὐτῆς κάτοικοι. Ὁ κόραξ καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν
πτηνῶν ἀετὸς ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων βράχων στήνουν τὰς
φωλεὰς αὐτῶν, ὅπως εἰς τὰ βαθέα τῶν βράχων σπηλιώ-
ματα, οἱ πειραταὶ τὰς κατοικίας αὐτῶν ἔχουσιν. Ὅταν
ὁ πειρατὴς ἐπιστρέφει νικητής, ἐκεῖ πανηγυρίζει τὴν
ἐπιτυχίαν του ὀργιάζων παραφόρως. Καὶ ἄλλοτε δταν
εἶνε ἔρημα τὰ ὑγρά ταῦτα κατοικήματα, ἐντὸς αὐτῶν
δὲν ἀντηχεῖ ἢ τὸ ἀποστάζον ὕδωρ τῶν ἀνωθεν ποικίλων
σταλακτιῶν καὶ ὁ στεναγμὸς ἀθλίου τινὸς αἰχμαλώτου
ἐγκαταλειφθέντος ἐκεῖ εἰς τὴν τύχην. Ὁ θαλασσοπόρος
ὁ γνωρίζων τὴν νῆσον ταύτην διερχόμενος ἐξωθὲν τῆς
καταλαμβάνεται ὑπὸ φρίκης, σταυροκοπεῖται ἐπικαλου-
μενος τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ὁ φόβος δὲν εἶνε δι-
δλους. Οἱ πειραταὶ ἔχουν πολλοὺς φίλους, καθὼς καὶ
πολλοὺς ἐχθρούς. Ὁ κυρίαρχος Φράγκος καὶ ὁ φοβερός
Τουρκομάνος καταλαμβάνεται ὑπὸ πανικοῦ εἰς μόνην
τὴν ἐμφάνισιν τῶν πειρατικῶν πλοίων τοῦ «Κρητικοῦ». Πολλάκις εἶδον τοὺς ἀδίκως ἀποκτηθέντας θησαυρούς
των περιερχομένους εἰς τὰς χεῖρας τῶν πειρατῶν καὶ τὰ
πλοῖα των κατακλιόμενα ἢ βυθιζόμενα.

Ἡ πρωϊνὴ ὁμίχλη διασκεδάννυται καὶ λάμπουν οἱ
γυμνοὶ τῆς νήσου βράχοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας. Εἰς
τὸν μικρὸν τῆς νήσου ταύτης ὄρμον εἶνε ἠγυροβολημένα
δύο πλοῖα. Ἀνῆκουν εἰς τοὺς πειρατὰς καὶ εἶνε ἔτοιμα
πρὸς ἀπόπλουν. Ταχέως ἀναπετάννυνται τὰ λευκά των
ἰστία καὶ μετ' ὀλίγον ταχέως διασχίζουσι τὴν βαθυκύα-
νον θάλασσαν ὑπὸ τὴν οὐρίον πρωϊνὴν αὔραν. Ἄλλοι μόνον
εἰς τὸ πρῶτον ἐχθρικὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἤθελον
συναντήσῃ. Οὔτε οἱ θρῆνοι τῶν μητέρων οὔτε αἱ παρα-
κλήσεις καὶ τὰ δάκρυα τῶν παρθένων οὔτε αἱ ἀπειλαὶ
τῶν ἀνδρῶν οὔτε ἄλλο τι θὰ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὸν
οἶκτον τῶν λιθίνων ἐκείνων καρδιῶν. Οὗτοι πρότερον εἶ-
δον τὴν πατρίδα των καταλαμβανομένην ὑπὸ ξένων ἐπι-
δρομέων, τὰς περιουσίας αὐτῶν ἀδίκως διαρπαζομένας,
τὰς γυναῖκας καὶ ἀδελφὰς αὐτῶν αἰσχροῦς ἀτιμαζομένας,
τοὺς ἀσθενεῖς αὐτῶν γονεῖς ἀσπλάγχχνος σφαζομένους, τοὺς
ναοὺς βεβηλουμένους, καὶ δὲν πιστεύουν πλέον τῶν ἄλλων
τὰς θλίψεις μεγαλειτέρας τῶν ἰδικῶν των καὶ δὲν ἐμπνέ-
ονται κυρίως ὑπὸ οὐδενὸς ἄλλου αἰσθήματος ἢ τῆς ἐκδι-
κῆσεως. Ἀποδίδουσιν ἴσα εἰς τοὺς ἐχθρούς των καὶ με-

γαλειτέρα κακά. Ἐσυνήθησαν εἰς τὸ ἐγχαλῆμα καὶ ἡ καρ-
δία των ἐσκληρύνθη καὶ οὐδὲν αἰσθημα τὴν συγκινεῖ ἐκ-
τὸς τῶν ἀκολάστων παθῶν καὶ τῆς λυσσώδους ἐκδικήσεως.

Ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ ὀρίζοντος τοῦ κατέναντι τῆς πει-
ρατικῆς νήσου διακρίνεται μέλαν τι σημεῖον, εἶνε πλοῖον.
Τὰ δύο πειρατικὰ πλοῖα τὸ παρατήρησιν καὶ διευθύνονται
ἐν τάχει πρὸς αὐτό. Τὸ πλοῖον τοῦτο εἶνε πειρατικόν.
Τὸ σύνθημα ἀντηλλάγη. Αἱ καρδία δλων σκιρτῶσιν ἀπὸ
χαρὰν. Εἶνε τὸ πλοῖον τοῦ ἀρχηγῶ των. Τὸ αἷμα αὐτῶν
ἀναβράζει. Ἀναλλάσσονται παντοῖοι χαιρετισμοὶ μετὰ
τῶν βχναυστέρων ὕβρων ἀναμινυόμενοι. Φωναὶ καὶ
ἐπευφημῖαι ἐκρήγγυνται καὶ ἐκ τῶν τριῶν πλοίων, μυριαὶ
προσωνυμῖαι. Ἐρωτῶσι τοὺς ἐν τῷ καταφθάνοντι πλοίῳ
διὰ τὸ πλοῦσιον κούρσευμά των, τὸ ὁποῖον εὐφραίνει τὰς
καρδίας των.

Καὶ τὰ τρία ὁμοῦ πλοῖα διευθύνονται εἰς τὴν μικρὰν
των νῆσον. Ἐκεῖ θὰ διανεμηθῶσι τὴν πλουσίαν λείαν τοῦ
ἀφιχθέντος πλοίου, τοὺς ἀρπαγέντας θησαυρούς καὶ τὰς
ῥαΐας.

Ἀποβιβάζονται οἱ πειραταὶ καὶ μεταφέρουν εἰς τὰ
σπηλαία των τὴν λείαν των. Αἰχμάλωτοι δούλοι καὶ κύ-
ριοι ἦσαν ἀναμίξ. Ἐκεῖ διακρίνει τις τὴν εὐγενῆ ξένην
δέσποιναν, προσδεδεμένην εἰς τὴν χεῖρα ἀθλιας δούλης.
Ἐκεῖ ἀνατολίτις μωαμεθανή, ἀληθὲς οὐρὶ τοῦ παραδεί-
σου, κλίνει τὴν περίλυπον αὐτῆς κεφαλὴν, ὡς ἀρνίον ὑπὸ
τὴν μάχαιραν τοῦ δημίου. Αἱ ἀβραὶ αὐταὶ ὑπάρξεις αἰ-
σθάνονται ἐπ' αὐτῶν τὰς βχναύσους χεῖρας τῶν πειρα-
τῶν ὁποίων τὰ λάγνα βλέμματα ὁμοιάζουν τῆς τί-
γρως καὶ φρίκη διατρέχει τὸ ἀσθενές των σώμα. Τὰ
γόνατά των κάμπτονται, οἱ ὀφθαλμοὶ των κλείονται πρὸ
τῆς ἀναμενούσης αὐτὰς ἀτιμώσεως καὶ τὰ δάκρυά των,
καὶ αἱ λυποθυμῖαι των δὲν τελειοῦντο εὐκόλως. Πόσαι
τῶν ῥαίων ἐκείνων θὰ ἐκαταρῶντο τὴν καλλονὴν των
διὰ τὴν ὁποῖαν ἄλλοτε τόσφ ὑπερηφανεύοντο, εὐχόμεναι
νὰ ἦσαν τόσφ ἄσχημαι, ὥστε νὰ ἠδύναντο νὰ ἐμπνεύσωσι
τὴν ἀπῆλάν εἰς τὰ τέρατα ἐκεῖνα. Πόσα πυρῶδη, πλήρη
ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως ὄμματα ἔμμελλον ὡς ὕβρεις νὰ
ἐγερθῶσι πρὸς τὸν οὐρανὸν διὰ πρῶτην φορὰν ἴσως τοιου-
τρόπως, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἢ κατάνυξις καὶ ἢ προσευχή,
γαλήνια πρὸς ἐκείνον ὕψωνον! Πόσαι τῶν ἀθλιῶν ἐκείνων
ὑπάρξεων δὲν θὰ προετίμων μυριάκις τὸν θάνατον. Ἄν
οἱ αἰχμάλωτοι ἐλάτρευον τὸν παντοδύναμον, οἱ πειραταὶ
εἶχον τὸν διάβολον, ὅστις ὤφειλε νὰ ἰκανοποιῇ μέχρι κό-
ρου τὰς ἀγρίας αὐτῶν ἐπιθυμῖαις.

Εἶνε ἤδη νύξ, καὶ τὰ ἄστρα λάμπουν ζωηρῶς.
Ἐκ τῶν πειρατικῶν σπηλαίων δὲν ἀντηχεῖ ὁ θόρυβος τῆς
κραιπάλης. Ποῦ καὶ ποῦ ἀντηχεῖ ὁ κρότος κυπέλλων μαρ-
τυρῶν ὅτι ὀφίσταται εἰσέτι ἢ τελετή. Τὸ κύμα βαρῦχον
συντρίβεται μετὰ πατάγου ἐπὶ τῆς ἐρημικῆς βραχῶδους
τῆς νήσου ἀκτῆς καὶ οἱ βράχοι βοῶσιν.

Ἐκεῖ, πέραν μακρὰν τοῦ σπηλαίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς
ὀμαλοῦ βράχου φαίνεται σκιά τις, ἀπὸ καιροῦ εἰς και-
ρὸν κινουμένη. Εἶνε ἀνθρωπος κατεχόμενος ὑπὸ σκέψων
πολλῶν ζητῶν τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς νυκτός. Ἐ-
φερε περικνημίδας, ἐπενδύτην, μακρὸν ζῆφος καὶ ἐγγει-
ρίδιον. Ἦτο ἐκεῖ ἐπὶ ὥρας ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν ὁ
Κρητικός, ὅστις νηφάλιος καὶ σκεπτικὸς ἐμελέτα πολλὰ
σχέδια ἐν τῇ μονότητι του πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνου προ-
σεχοῦς. Ἐφαίνετο ὡσεὶ παριστάμενος μάρτυς ἀοράτων
σκηνῶν. Τὰ χεῖλη του ἐκινουῦντο μυστηριωδῶς καὶ ἀνήρ-
χοντο ἀναρῆροι λόγοι. Ὅταν τὸ βλέμμα προσήλθοι ἐπὶ
τοῦ οὐρανοῦ ἐνόμιζε τις, ὅτι ἔζητει ν' ἀνένιση κατ' ὄψιν
τὸν πλάστην. Τὸ βλέμμα του εἶχε λάμψιν ἀλλόκοτον.

Ἦδη κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων του κα-

θήμενος ἐπὶ βράχου, σφίγγει αὐτὴν δι' ἀμφοτέρων, ὡσάν νὰ ἐπρόκειτο νὰ διαρρηχθῆ καὶ προσπαθεῖ νὰ πνίξῃ ἀκούσιον στεναγμόν. "Ἦθελον ὠχριάσει ἐξ αἰσχύνης ἂν ἔβλεπον αὐτὸν εἰ σύντροφός του οὕτω κεκλιμένον ἀπελπιν. Ἐν τῇ ἐξάψει του καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ μυστηριώδει ὥρᾳ τῆς νυκτὸς διέφυγε τῶν χειλέων του μία λέξις, τὸ ὄνομα τῆς Ζαΐρας.

Ἡ Ζαΐρα ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῶν σκέψεων του. Ἡ Ζαΐρα ἐκινδύνευεν, ἀφοῦ ἐκινδύνευεν ἡ πατρίς αὐτῆς. Εἶχον πρὸ ὀλίγου ἀνεφάνη φοβεροὶ πειραταί, ἀπειράριθμοι ἐπιδρομεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς Νάξου καὶ ἔμελλον νὰ ἐρημώσουν αὐτήν. Οὗτοι ἦσαν οἱ Τουρκομάνοι. Ἐγνώριζεν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἀπανθρωπίαν καὶ βαρβαρότητα των. Ἠσθάνετο φοιρίασιν ὁ αἰμοχαρῆς ἐκδικητῆς ἀναλογιζόμενος τὴν θέσιν τῆς πατρίδος του καὶ τῆς Ζαΐρας. Ἐσκέπετο ὅτι δὲν ὤφειλεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἀφήσῃ ἀνυπερασπίστους τὰς δύο αὐτοῦ θεότητας. Πῶς ἠδύνατο νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν Ζαΐραν ὅμως, ἡ ὁποία θὰ ἦτο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Φράγκων, καθὼς ὁ πατὴρ τῆς Φραγκοῦ ἀξιώματικὸς, ἐνῶ οὐδεμίαν εἶχεν εἰς κανένα ἐμπιστοσύνην; Ὁ πατὴρ τῆς οὐδέποτε θὰ ἤκουε τὰς συμβουλὰς καὶ τὰ σχέδια ἑνὸς πειρατοῦ. Καὶ ἦτο τόσῳ αὐστηρὸς. Πῶς θὰ τῷ ὠμίλει περὶ τῆς Ζαΐρας; Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ τὴν ἀποσπᾷ καὶ ἐκ τῶν πατρικῶν χειρῶν. Τοιαῦτα ἦσαν αἱ ὀδυνηραὶ σκέψεις του εἰς τὰς ὁποίας ἔβλεπε τὸ ἀδιέξοδον τῶν ὑποθέσεων του.

Ἡ μεγάλη αὐτοῦ φαντασία παρίστα τὴν Ζαΐραν ὀδηγουμένην ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰ πλοῖα του, ἀλλὰ θρηνοῦσαν συνάμα διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ ἄλλοτε παρίστα αὐτὴν δέσμιον συρμένον αἰσχροῦς ὑπὸ ἀγρίων Τουρκομάνων, ὅπως χρῆσιμῶσι ὄργανον τῶν ὀρεξεῶν των καὶ αὐτὸν ματαίως μαχόμενον μετὰ τῶν τετραχυμένων πλοίων του κατὰ τῶν πολυαρίθμων ἐπιδρομῶν.

Καὶ τότε ἀνεπήδα ἔξαλλος ὡσάν νὰ ἦτο ἀλήθεια ἡ φαντασιοπληξία του. Συνήρχετο πάλιν καὶ συναισθανόμενος τὸ σφρίγος τῆς νεότητός του, τὸ μέγεθος τοῦ ἔρωτός του, καὶ τὸ ἔνδοξον ὄνομά του, ἔρριπτεν ἀπειλητικὰ βλέμματα περὶξ αὐτοῦ ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἔτρεμον καὶ αὐτοὶ οἱ βράχοι ἂν εἶχον ψυχήν. Κατόπιν ἐφαίνετο κατευναζόμενος καὶ σχεδὸν ἐφιλοσόφη. Ἐβυθίζετο εἰς τὰ μεγαλείτερα καὶ ἄλλα προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος καὶ κατέληγεν εἰς ὀλέθρια ἀπελπιστικά, ἀθεϊστικά συμπεράσματα. Ἐβυθίζετο εἰς τὰ ζητήματα ἐκεῖνα ἅτινα προβάλλουν τὴν ἀγνοίαν καὶ ὁμοιάζουν τὴν ἀχανῆ ἄβυσσον, τὴν ἀνεξερεύνητον ὑπὸ τῆς ἀσθενοῦς ἀκτίνας τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τῶν ὁποίων προτιμᾷ τις τὴν κλίσιν τῆς καρδίας καὶ τὴν τυφλὴν ὑπακοήν.

Ἐν τοιαύτῃ παραζάλῃ νοὸς καὶ καρδίας διήλθε σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν νύκτα μεμονωμένος ἐπὶ τοῦ βράχου, καὶ ὅτε ἡ αὐγὴ ἔστειλε τὰς πρώτας αὐτῆς ἀκτίνας κατήρχετο ὁ πειρατὴς ἐκεῖθεν ἀποστρέφων ἀπ' αὐτῶν μετ' εἰδεγχείας τὸ πρόσωπον. Τοσοῦτον ἦτο ἡ καρδία του πλήρης ἀπελπισίας.

Καὶ πάλιν νύξ, ὁ οὐρανὸς πολυάστερος, ἄλλος πολυέλαιος θαυμάσιος, πρὸς τὸν ὁποῖον ὑψόνων τις τὸ βλέμμα αἰσθάνεται τὸ πνεῦμα του μεταρσιούμενον πρὸ τῶν ἀπείρων ἐκείνων φωτοβόλων κόσμων ἐν ἀρμονίᾳ διακειμένων. Αἰσθάνεται τις ἐνώπιόν του τὸ μεγαλεῖον τοῦ δημιουργοῦ καὶ τὴν σμικρότητά του. Αἰσθάνεται τὰ γόνατά του καμπτόμενα πρὸς λατρείαν.

Ἐν τῷ μυχῷ τῆς πειρατικῆς νήσου λάμπουν φῶτα τινα καὶ ἐκεῖ ὅπου χθὲς θόρυβος καὶ βοή κραιταλοῦντος πλήθους ἀντήχει, ἡδὴ βασιλεύει σιγὴ μυστηριώδης δια-

κοπτομένη ὑπὸ τοῦ κρότου ἀνασυρομένων ἀλύσεων καὶ ἐπιτακτικῶν διαταγῶν τῶν πλοιάρχων. Μόνον ἐντὸς τῶν πλοίων πρκατηρεῖται κίνησις, τὰ δὲ σπηλαιὰ των μένουσι σιωπηλά. Ἦδη τὰ πλοῖα εἶνε ἔτοιμα. Τὰ ἰστία των εἶνε ἀναπεταμένα εἰς τὸν νυκτερινὸν ἄνεμον καὶ ἐκκινουσι τὸ ἐν μετὰ ὁ ἄλλο τὴν αὐτὴν ἀκολουθοῦντα διεύθυνσιν.

Τὸ μεσονύκτιον οἱ πειραταὶ ὤφειλον νὰ εὐρίσκωνται εἰς ὠρισμένον μέρος ἀναμένοντες τὴν δίοδον τοῦ ἐχθροῦ. Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἔμελλον οἱ Τουρκομάνοι νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς Νάξου. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔσπευδε νὰ ὑπερασπισθῆ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν Ζαΐραν. Τὰ τρία πειρατικὰ πλοῖα ἐκρύβησαν εἰς ἀπόκρυφόν τινα ὄρμον ἀπέχοντα τοῦ λιμένος τῆς Νάξου καὶ ἐκεῖθεν ἀνέμενον τὴν δίοδον τοῦ στόλου τῶν ἐπιδρομῶν. Δὲν παρῆλθε πολλὴ ὥρα ἀπὸ τῆς ἀφίξεως ἐκεῖ τῶν πειρατικῶν πλοίων, ὅτε ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ ὀρίζοντος τῆς νυκτὸς μικρὰ φῶτα κινούμενα. Ἦσαν τὰ πλοῖα τῶν τουρκομάνων. Οἱ πειραταὶ παρατηροῦν μακρόθεν τὴν παρελάσιν τῶν πλοίων τῶν συναδέλφων ἐχθρῶν των καὶ φέρουσιν ἐξ ἐνστίκτου τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους. Ὁσφοραίνοντο τὸ αἶμα, ἀλλὰ οὐδεμία διαταγὴ πρὸς ἐπιθεσιν τοῖς ἐδίδετο. Ὁ στόλος διέρχεται πάντοτε ἐμπρὸς των, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν ἀκίνηται οὐχὶ ἐκ δειλίας, ἀλλ' ἄλλο σχέδιον ἐφαίνετο ὅτι συνέλαβεν.

V

Ἡ πόλις τῆς Νάξου ἐντὸς τοῦ φρουρίου τὴν ἐσπέραν ἐκείνην παρεῖχεν ἀσυνήθη θέαν πανηγυρικὴν. Ἦτο κατάφωτος καὶ πανταχόθεν ἀντήχουν φωναὶ χαρᾶς, ἄσματα βακχικὰ καὶ χοροὶ βαρούγδουποι. Ἦτο ἡμέρα τῶν ἀποκρέω. Οἱ ἐπιδρομεῖς ἐγνώριζον τοῦτο καὶ εἶχον ἐκλέξει αὐτήν, ὡς τὴν καταλληλοτέραν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σχεδίου των. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως μικροὶ καὶ μεγάλοι διεσκέδαζον καὶ ἦτο ἡ βασιλεία τῶν γελώτων καὶ τῆς μέθης.

Δὲν ἦτο πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡμέρα τελετῆς καὶ χαρᾶς ἔμελλε νὰ μεταβληθῆ εἰς ἡμέραν θρήνων καὶ δακρύων, καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως.

Ὁ πύργος τῆς Ζαΐρας διακρίνεται καὶ οὗτος ἐκ τῆς πλημμύρας τῶν φῶτων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ συνδαιτυμόνων. Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων φώτων τῆς νυκτὸς ἐκείνης λάμπει καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τῆς Ζαΐρας ζωηρῶς ὁ ἀκοίμητος φανὸς τοῦ ἔρωτος, ἡ ἐλπίς, τὸ θάρρος τοῦ πειρατοῦ. Εἶχε γλώσσαν καὶ φωνὴν τὸ φῶς ἐκεῖνο διὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὅταν τὸν χεῖμῶνα καθ' ἣν ὥραν ἐμυκᾶτο ὁ κεραυνὸς καὶ ἐμάχοντο τὰ στοιχεῖα καὶ δὲν ἔλαμπον τὰ ἄστρα, ὅταν ἠτένιζε τὸν προφυλασσόμενον ἐκείνον φανόν, νὰ λάμπῃ ἐν τῷ μέσῳ τόσῳ κακῶν, ἐφαντάζετο τὸν ἔρωτά του ἀνώτερον παντὸς κινδύνου, ἀκατανίκητον, ἀκατάβλητον. Καὶ ὅτε ἠτένιζεν αὐτὸν λάμποντα ἐν τῷ μέσῳ πολυαρίθμων ἄλλων φώτων χαρᾶς καὶ γελώτων, ἐθεώρει αὐτὸν ἀνώτερον πάσης χαρᾶς, πάσης τρυφῆς, παντὸς πλοῦτου.

Ἡ Ζαΐρα εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ φαιδρᾶς ἐκλεκτῆς συναναστροφῆς λάμπουσα ἐξ ὠραιότητος καὶ πολυτελείας. Εἶνε πλήρης ζωῆς καὶ τὸ ἄσμά της ἀντηχεῖ φαιδρόν, πλήρες ἐλπίδων καὶ ἔρωτος. Μεταξὺ τῶσων ἄλλων νεανίδων διαπρέπει καὶ μεταξὺ τῶν περιστοιχιζόντων νέων εὐγενῶν πολλοὶ τὴν προσβλέπουσι μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἔρωτος καὶ ἐκ τῶν χειλέων των εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἀντηγήσουν οἱ θερμότεροι ὄρκοι, τὰ θερμότερα διαπειστήρια τῆς πρὸς αὐτὴν λατρείας των.

Καὶ ἐνῶ ὁ κόσμος ἐκραιπάλει καὶ ἡ πόλις ἀντήχει ἐκ φωνῶν, χαρᾶς καὶ ἄσμάτων, οἱ τουρκομάνοι ἡδὴ ἐξῶθεν

τοῦ λιμένος ἀθορύβως συνηθοῦζοντο. Προετιμάζοντο διὰ τὴν ἐπίθεσιν κατέστρωνον τὸ σχέδιον τῆς μάχης, ὑπελόγιζον τοὺς προβλεπομένους θριάμβους τῶν ἀρπαγῶν των καὶ ὠρρίζοντο διὰ τὰς ὠμότητας, τὰς ὁποίας ἐμελλον νὰ διαπραξῶσι κατὰ τῶν θυμάτων αὐτῶν πρὸς ἐκδίκησιν, κόρον καὶ φιλοδοξίαν.

Ἦτο μεσονύκτιον καὶ ὁ θόρυβος, τὰ φῶτα, τὰ ἔσματα, ἐξηκολούθουν ἐν τῇ πόλει. Αἰφνης ἤχος ὄξυς, διαπεραστικός, ἀλλόκοτος, ἐπληξε τὴν ἀκοὴν τῶν συνδαιτυμόνων ἐντὸς τοῦ Πύργου τῆς Ζαΐρας, εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὁποίου ἠγέρθησαν ἀναμένοντες τὴν ἐπανάληψίν του, ὅπως δώσωσιν εἰς αὐτὸν ἐξήγησιν τινα.

Πρὶν ἢ ἡχώ προφθάσῃ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν ἦχον τοῦ κέρατος, ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κλαγγὴ ὄπλων καὶ βήματα σπευδόντων ἀνδρῶν. Ἡ αἴθουσα τότε ἀνεστατώθη. Οἱ νέοι συνδαιτυμόνες τῶν ὁποίων πλείστοι ἦσαν Φράγκοι ἀξίωματικοὶ ἐζήτησαν τὰ ζήφια των.

Αἰφνης ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐπήδησε φοβερός πολεμιστῆς μὲ γυμνὸν τὸ ζήφος λέγων :

— Εἶμαι ὁ Κρητικός, ὁ πειρατής, ὁ ἐχθρός σας! Οἱ σύντροφοί μου κάτωθεν μὲ περιμένουσιν. Ἦλθον νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν κινδυνεύει ἡ πόλις νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀγρίων τουρκομάνων, τῶν ὁποίων τὰ πλοῖα εὐρίσκονται ἤδη ἐξωθεν τοῦ λιμένος. Ἦλθον νὰ ὑπερασπίσω τὴν πατρίδα μου, νὰ τὴν σώσω. Ἀναγκάζομαι δὲ νὰ συμπολεμήσω μεθ' ὑμῶν κατὰ τῶν τούρκων, ἂν θελήσετε, ὅχι διότι σᾶς ἀγαπῶ, ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ ἡ πατρίς!

Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων ἐκείνων εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ Κρητικοῦ σχεδὸν ὠγρίασαν. Ὁ πατὴρ τῆς Ζαΐρας ἀνεγνώρισε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διεβεβαίωσε τοὺς λοιποὺς περὶ τῆς ἀξιωματικίας του καὶ ὅλοι τότε ὁμοῦ ἔτρεξαν νὰ ὀπισθώσῃ καὶ ἐξέλθωσι πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐντὸς ὀλίγου ὁ πύργος ἦτο σχεδὸν ἔρημος ὀρμητικῶς κεκλεισμένος. Τὴν Ζαΐραν ὁ πατὴρ τῆς ὑπέθετεν εἰς τὰ δώματά της καὶ ἐν τῇ σπουδῇ αὐτοῦ, ἐνόμισεν ὅτι ἀσφαλῶς θὰ ἦτο κεκλεισμένη ἐν τῷ πύργῳ μένουσα. Ἀλλ' ἡ Ζαΐρα εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ πειρατής εἶχεν ὑπολογίσει τοὺς δυναμένους νὰ ἐπέλθωσι κινδύνους. Ἡ Ζαΐρα διέτρεχε κίνδυνον κατ' αὐτὸν καὶ ἐν αὐτῷ-τῷ πύργῳ, τὰ πλοῖα του ἠδύνατο νὰ τῇ παρέξωσι πλειοτέραν ἀσφάλειαν.

Γνωρίζων κάλλιστα καὶ τοὺς ἐλαχίστους διαδρόμους τοῦ πύργου ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε στείλει εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ζαΐρας δύο τῶν συντρόφων του. Κατόπιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πολύφωτον αἴθουσαν τοῦ πύργου. Ἡ Ζαΐρα τὸν ἀνεγνώρισε πάραυτα καὶ ἐν βλέμμα τῇ ἔδωκε νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σπουδαίου τινος. Ἄλλως τε ἦτο συνειθισμένη πλέον εἰς τὰ τοιαῦτα τεχνάσματα τοῦ πειρατοῦ, τοῦ μὴ δυναμένου ἐλευθέρως νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν πύργον της. Τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἐσπέραν διὰ πρώτην φοράν ἡ Ζαΐρα ἄφινε τὸν πύργον της ἔνδακρος, διέσχίζε διὰ τελευταίαν ἴσως φοράν τὸν ὠραῖον της κῆπον, τὸν μάρτυρα τῶν ὄρκων τοῦ ἔρωτός της, ἐν τῷ μέσῳ δύο πειρατῶν.

VI

Ἄλλάχ! Ἄλλάχ!

Φωναὶ οὐρανομήκεις ἀντήχουν παντοῦ μυρίοστομοι. Οἱ δειλοὶ καταληφθέντες ὑπὸ πανικοῦ ἔτρεχον νὰ σωθῶσι μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἐπὶ τῶν ὄρεων, διότι τὸ φρούριον εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τῶν τουρκομάνων, οἱ ὁποῖοι ὑπερεπήδησαν τὰ ὑψηλά του τείχη καὶ διήνοιξαν τὰς πύλας του. Οἱ δὲ ἀνδριστεροὶ ἐμά-

χοντο προσπαθοῦντες ν' ἀναστειλῶσι τὸν χεῖμαρον τῶν ἀγρίων ἐκείνων στιφῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος μετ' ὀλίγων συντρόφων του καὶ τῶν ἐπιλέκτων Φράγκων ἐμάχετο εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς κατὰ τῶν ἐπιδρομέων. Ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ἀγῶνος, τῇ μέθῃ τοῦ αἵματος, εἶχε σχεδὸν λησμονήσει τὴν Ζαΐραν. Ὁ ἦχος τοῦ κέρατος τῶν συντρόφων του δὲν ἔφθανε τὴν ἀκοὴν τοῦ Κρητικοῦ, σθεννύμενος ὑπὸ τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ πολέμου καὶ τῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων καὶ δὲν ἤκουε καμμίαν φωνὴν ἐκείνος ἢ τὴν φωνὴν τῆς κινδυνεύουσας πατρίδος του.

Ἡ Ζαΐρα ἦτο ἀληθῆς Ἑλληνίς. Ἦτο γυνὴ μὲ ἀνδρικήν καρδίαν τόσῳ ὄσῳ καὶ τρυφεράν. Ἄλλη εἰς τὴν θέσιν της ἤθελε δεκάκις λιποθυμῆσαι, ἤθελεν ἐκπνεύσει. Ἡ Ζουλεΐκα, ἡ νύμφη τῆς Ἀβύδου, μία ἡρώϊς τοῦ Βύρωνος, ἐκπνέει εἰς τὸν πρῶτον κίνδυνον τῆς ζωῆς τοῦ ἀγαπητοῦ της Σελήμ. Ἡ Μεδώρα ἀποθνήσκει ἐκ λύπης μὴ ἐπαναβλέπουσα νὰ ἐπιστρέφῃ ταχέως ὁ Κορράδος της

Ἄλλ' ἡ Ζαΐρα, σωστὴ Ἑλληνοπούλα ἀκολουθεῖ τὸν πειρατὴν ἀφόβως σχεδόν. Εἰσδύει πρὸς ἀνεύρεσίν του εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς τοῦ νυκτερινοῦ ἐκείνου πολέμου.

Ἡ Ζαΐρα τὸν ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν καιομένων περὶξ αὐτοῦ πυρῶν. Μετὰ δυσκολίας συνεκρατήθη ὑπὸ τὸν πειρατῶν ζητοῦσα νὰ τὸν πλησιάσῃ. Μὲ ἰσχυρὰν καὶ τρομώδη φωνὴν τὸν ἐκάλεσεν. Ἀνεστάλη ἡ χεὶρ τοῦ τοῦ Κρητικοῦ εἰς τὸ κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔτοιμος νὰ καταπέρῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ὁ φοβερώτερος δαίμων τῆς νυκτὸς ἐκείνης. Ἦτο σχεδὸν ἀγνωρίστος ἡ μορφή του, πλήρης κόπωσης, αἵματος καὶ ἰδρώτος, ὅταν τὴν εἶδεν αἰφνης ἐφάνη ἐκπληττόμενος. Τὴν εἶχε λησμονήσει ἐν τῇ ἐξάψει τῆς φιλοπατρίας του, ἐν τῷ πυρετῷ τῆς παραζάλης τοῦ πολέμου. Τὴν εἶδε καὶ ἠσθάνθη ἀκούσιον φόβον δι' ἐκείνην Ἡ Ζαΐρα μετ' ὀλίγων στηριζέει τὰ ἀσθενῆ βήματά της κλίνουσα ἐπὶ τοῦ αἰμοσταγοῦς, φοβεροῦ, βραχίονος τοῦ πειρατοῦ καὶ φέρεται ἐκτὸς τῆς πόλεως, μακρὰν τοῦ κινδύνου, ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν συνοδείαν εὐαρίθμων πειρατῶν. Πολλοὶ τῶν πειρατῶν ἔμεινον μαχόμενοι ἀναπληροῦντες τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἀρχηγοῦ των καὶ προσπαθοῦντες ν' ἀναδειχθῶσιν ἐφάμιλλοι αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν γενναϊότητα.

Οἱ ἀγριοὶ ἐπιδρομεῖς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἀκράτητοι εἶχον διεισδύσει παντοῦ. Εἰς ὀλίγιστα σημεῖα ἀνθίστατο καρτερικῶς οἱ Φράγκοι. Ὁ Ἀλέξανδρος προέβλεπεν τὴν ἐπικράτησιν τῶν τούρκων καὶ συνέλαβεν ἄλλο σχέδιον πρὸς σωτηρίαν τῆς Ζαΐρας. Ἐκρινεν ὅτι πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἀπέβαινε ματαία. Τὸ σχέδιόν του ἦτο νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὰ πλοῖα του μετὰ τῆς Ζαΐρας, ν' ἀποσυρθῇ τάχιστα ἀναμένων καταλληλοτέραν στιγμὴν πρὸς ἐκδίκησιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἐπιδρομέων.

Ὁ Ἀλέξανδρος προσκαλεῖ διὰ τοῦ κέρατος τοὺς μαχομένους συντρόφους του. Εἰς τὸν ἦχον τοῦ κέρατος οἱ πειραταὶ ὑποχωροῦν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτῶν πλείστοι Φράγκοι καὶ δεινὴ διεξάγεται μάχη παρὰ τὴν ἔρημον ἀκτὴν, ὅπου ἀνέμενον τὰ πειρατικὰ πλοῖα.

Ἡ Ζαΐρα ἀνευρίσκει ἐν τῷ μεταξύ τὸν πατέρα της ἐξηντλημένον καὶ κατάκοπον καὶ ῥίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ὁ δυστυχῆς γέρον ἀδυνατεῖ νὰ πιστέσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλ' ὅτε ἀκούει τὴν φωνὴν της δὲν δύναται πλέον νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ἡ φιλόστοργος κόρη τὸν ἔρωτᾷ, τὸν ψηλαφεῖ μήπως εἶχε πληγωθῆ κατὰ τὴν μάχην, ἐνῶ ἐκείνος συνερχόμενος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως του θέλει νὰ μάθῃ, διὰ μυρίων ἐρωτήσεων πῶς ἦ κόδη

του εύρισκτο εκεί. Ἐκείνη ἀπαντᾷ μόνον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος τὴν εἶχε σώσει ἐκ τοῦ καταληφθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων πύργου.

Ἡ Ζαίρα παρακαλεῖ τὸν πατέρα της νὰ ἐπιβιβασθῆ ἐπὶ τῶν πειρατικῶν πλοίων καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν πρότασιν της ἐρυθριᾷ, πεισθεὶς περὶ τοῦ ἔρωτός της πλέον πρὸς τὸν πειρατὴν τὴν ἀπωθεῖ βαναύσως.

Ὁ γέρον ἦτο ἄκαμπτος ὡς βράχος, ὡς σίδηρος. Τὸν Ἀλέξανδρον πειραθέντα νὰ τὸν ἰκετεύσῃ τὸν ἐξύβρισε σχεδὸν καὶ ἔκαμε τὸν ἀτρόμητον ἐκείνον ἀθλητὴν νὰ αἰσθανθῆ τὴν μεγαλειτέραν θλίψιν.

Ἡ θλίψις ἢ αἰφνιδικὰ κατέβαλε τὸν πειρατὴν ὅσῳ οὐδ' αὐταὶ αἱ πληγαί. Ἐγαλαρώθη ἢ αἰμόφυρτος χαλυβδίνη χεῖρ του καὶ μόλις ἴστατο εἰς τοὺς πόδας του. Δὲν τὸν ἐμέλλε πλέον οὔτε διὰ τὰ πλοῖα οὔτε διὰ τοὺς συντρόφους του οὔτε δι' ἑαυτὸν, εἶχε τὸ βλέμμα ἰκετευτικῶς προσηλωμένον ἐπὶ τῆς Ζαίρας. Πέριξ αὐτῶν ὁ ἀγὼν διεξήγετο λυσσαλέος. Ὁ Κρητικὸς, ἡ ψυχὴ τῶν πειρατῶν ἦτο ψυχρὸς, ἀπαθὴς θεατῆς. Ἡ Ζαίρα ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ βλέμμα τοῦ Ἀλεξάνδρου ὄλην του τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν θλίψιν. Ἀποσπᾶται τότε τῶν πατρικῶν χειρῶν καὶ ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον λέγει :

— Ἐμπρός! Ἀλέξανδρε, φόνευσόν με διὰ νὰ μὴ πέσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων καὶ κατόπιν ἐκδίχησε τὸν θάνατόν μου καὶ ὑπεράσπισε μέχρι τελευταίας ρανίδος τὴν πατρίδα σου!

Ὁ πειρατὴς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον δακρῶν.

— Λοιπὸν ἀρνεῖσαι!... Τότε ἄς φονευθῶ ἀπὸ χεῖρα ἐχθρικήν.

Με πῆσιν πῆνυρ ἔρριφθη πρὸς τὸ μέρος τῶν Τούρκων. Ἡ κόμη της ἦδη εἶχε λυθῆ κατήρχετο ἄφθονος, κυματίζουσα ἐπὶ τῶν νῶτων της καὶ ἡ Ζαίρα ἐπροχώρει με ὄψιν ἐξημμένην, με ἀπαστρέπτοντας ὀφθαλμούς, με παρείας ζωηρῶς κεχρωματισμένας.

Οἱ ἐμπνευσμένοι λόγοι τῆς Ζαίρας καὶ ἡ τόλμη της ἠλέκτρισαν τοὺς περὶ αὐτὴν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις ἔρριφθη κατόπιν της, ἄνευ ἀσπίδος με γυμνὴν σπάθην. Οἱ σύντροφοι τοῦ πειρατοῦ οἱ ὅποιοι ἐγνώρισαν τὴν Ζαίραν εἰς τὴν νέαν αὐτῆς τόλμην ἐνεθουσιάσθησαν, ἠσθάνθησαν τὰς δυνάμεις των διπλασιαζόμενας καὶ ὅλοι τὴν ἠκολούθησαν μαινόμενοι. Ὁ καθεὶς των ἐρίπτετο ὡς λέων πληγωμένος κατὰ τῶν θηρευτῶν αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ της ὤρμησε καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ὀλίγων Φράγκων μετὰ λύσσης κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ πολυάριθμοι ἐχθροὶ δὲν ἠδυνήθησαν τὴν φορὰν ταύτην ν' ἀντιστῶσιν καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ πανικοῦ καὶ διεσκορπίσθησαν, ὡς ἀγέλη προβάτων ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐπήδησαν ἄγριοι λύκοι.

Οἱ πειραταὶ καὶ πάλιν ἐπέστρεφον πρὸς τὰ πλοῖα των εὐάριθμότεροι ὅμως, διότι κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἔπεσον πολλοὶ ἀνδρεῖοι ἐξ αὐτῶν καὶ ταχεῖα ἤρχισεν ἡ ἐπιβίβασις. Κατόπιν πολλῶν παρακλήσεων συγκατετέθη νὰ ἐπιβασθῆ κατὰκοπος ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναμένουσα καὶ αὐτὸν ἐκεῖ μετ' ὀλίγον ἡ Ζαίρα.

Ὅλιγα δεκάδες ἀνδρῶν ἔμενον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Κρητικὸς ἔμενε μετὰ τῶν τελευταίων, ὅπως παραλάβῃ μετ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν πατέρα τῆς Ζαίρας.

Ἄλλ' αἴφνης ἐπέρχεται νέα θύελλα. Οἱ Τούρκοι, ἐπέπεσον αὖθις κατὰ τῶν ὀλίγων ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Τὰ πλοῖα ἀνεχώρουν καὶ οἱ πειραταὶ μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπεχώρουν πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ὅπως διαφύγῃσι τοὺς ἐχθρούς.

Ὁ Ἀλέξανδρος παρ' ἐλπίδα ἔμενε μεταξύ τῶν τε-

λευταίων καὶ ἤδη ἐκολύμβη, ὡς καὶ οἱ σύντροφοὶ του ὁπως σωθῶν εἰς τὰ πλοῖα τὰ ἀναχωροῦντα.

Ἡ Ζαίρα κύπτουσα ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου παρακολουθεῖ ἀγωνιώσα τὸν Ἀλέξανδρον. Εἶχεν κορυφωθῆ ἡ ἀγωνία της ὅταν ἔβλεπεν αὐτὸν κολυμβῶντα πρὸς τὸ πλοῖον. Τὸ πλοῖον μόλις κινῆται. Οἱ ναῦται ρίπτουν σχοινίον πρὸς τὸν ἀρχηγόν των καὶ ἐνθαρρύνουν αὐτόν. Ἡ Ζαίρα κύπτει ὅσῳ δύναται πρὸς αὐτόν με τεταμένας χεῖρας καὶ τῷ ἀποτεινεί μυρίους ἐνθαρρυντικούς λόγους. Ὑπὸ τοῦ λάμποντος ζωηρῶς ἑωσφόρου καὶ τοῦ ἀμφιβολου φωτός τῆς ὑποφωσκούσης ἡμέρας ζητεῖ τὰ ὄμματα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ Ζαίρα. Ἐκεῖνος δρᾷττεται ἤδη τοῦ σχοινίου, ἀλλὰ ἐπιπλεῖ μόνον τῶν κυμάτων, ὡς νὰ μὴ σκέπηται ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ἔχει οὗτος τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν Ζαίραν. Ἐκείνη ἐνόμισεν ὅτι τὸν ἤκουσεν νὰ στενάξῃ καὶ φωνῆ γοερὰ διαφεύγει τῶν χειλέων της. Οἱ σύντροφοὶ του ἀνησυχοῦν καὶ εἶνε ἔτοιμοι νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ Ζαίρα κύπτει ὅσῳ δύναται. Οἱ ὀφθαλμοὶ των συνηντήθησαν. Δεύτερος ἀντηχεῖ εἰς τὰ ὦτα της εὐκρινὴς στεναγμὸς καὶ τὸ σχοινίον διαφεύγει τῶν δακτύλων του. Διὰ μίαν στιγμὴν οἱ ὀφθαλμοὶ του φαίνονται ζωηρότεροι, ἡ κεφαλὴ του ἀνορθοῦται ὑπερηφάνως διὰ μίαν στιγμὴν καὶ κύπτει αὖθις εἰς τὰ κύματα. Ἡ Ζαίρα ἤκουσε τὸ ὄνομά της προφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ φωνῆς ἠμιθανοῦς καὶ αἰσθάνεται τότε μίαν δυνάμιν νὰ τὴν ὠθεῖ πρὸς αὐτόν. Με μίαν φωνὴν γοερὰν με τεταμένας τὰς χεῖρας ρίπτεται ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Αἱ λευκαὶ της χεῖρες ρίπτονται πέριξ τοῦ λαιμοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς ἄλλοτε ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς αὐτῶν διαχύσεσι. Μίαν στιγμὴν ἐφάνησαν οὕτως ἐνηγαλισμένοι καὶ τὸ σύμπλεγμα των κτεθειθῆ βαρὺ ὡς μύλυδος.

Ὁ Κρητικὸς κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς συνήνησε τὸν πατέρα τῆς Ζαίρας καὶ τὸν παρεκάλῃ νὰ ἐπιβιβασθῆ τῶν πλοίων του. Ἄλλ' ὁκακὸς πατὴρ μχνιώδης ἦδη διότι ἔμαθε τὴν ἀπαγωγὴν τῆς κόρης του, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ἐβύθισε τὸ ξίφος του εἰς τὰ στήθη τοῦ ἀνδρείου πειρατοῦ.

Ἡ πληγὴ τοῦ πειρατοῦ δὲν εἶχε καταβάλει τὴν γενναίαν του ψυχὴν μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν κολυμβῶν εύρισκετὸ ὑπὸ τὸ πλοῖον του. Ὁ ἔρωσ καὶ ἡ ἀφοσίωσις του πρὸς τὴν Ζαίραν τῷ εἶχον δώσει τὴν ἰσχύν, νὰ κολυμβήσῃ μέχρις ἐκεῖ, ὅπως δι' ὑστάτην φορὰν ἀτενίσῃ αὐτὴν καὶ ἐνωθῆ μετ' ἐκείνης καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αἰωνίως.

Εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Κλεψία

Σὲ γνωρίζω, σὲ γνωρίζω, πολυλάτρευτος θεότης,
σὲ γνωρίζει καὶ ὁ καθένας πεινασμένος πατριώτης,
σὲ γνωρίζω, Ῥωμοπούλα,
μὲ τὸ πύρινόν σου βλέμμα,
λέγεσαι κλεψία, ρεμοῦλα
καὶ εἶσαι γνήσιόν μας θρόμμα
Κύτταξέ την, Περικλέτο, καὶ χαιρέτα την καὶ σύ,
τὴν γνωρίζουν καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ μας κολοσσοί,
χίλια χέρια φανερώνει,
χίλια πόδια φτερωτά,
— μετὰ τὰ πρῶτα της σουφρόνει,
μετὰ τὰ δεύτερα πετᾷ.

Γεώργιος Σουρῆς.